

WESTOUTRE BRITISH CEMETERY

BEHEERSPLAN 2016-2036

Betreft: Beheersplan Westoutre British Cemetery

Beschermingsbesluit: Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van Britse militaire begraafplaatsen te Heuvelland
22 januari 2009

Beheersplan opgemaakt door: Sarah Camerlynck, Conservation Supervisor CWGC
Delphine Vanoverberghe, Inspector-surveyor CWGC
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

In opdracht van: Commonwealth War Graves Commission, Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

Datum ter goedkeuring ingediend: 25 november 2016

1	Identificatie en afbakening van het beoogde gebied	5
2	Historische nota	7
2.1	Het ontstaan van de militaire begraafplaats	8
2.1.1	Historische omkadering.....	8
2.2	Oprichten van permanente militaire begraafplaats.....	8
2.3	Ontwikkeling van de begraafplaats	10
2.3.1	Periode 1945-1975	10
2.3.2	Periode 1975-2016	11
2.4	Historische ontwikkeling	11
3	Inventaris van de erfgoedelementen.....	12
3.1	Algemene beschrijving.....	13
3.1.1	Beschrijving	13
3.1.2	Algemene toestand	13
3.2	Inventarisatie van de erfgoedelementen	14
3.2.1	Structuren	14
3.2.2	Groenaanleg.....	20
4	Beschrijving van de erfgoedwaarden en legale status.....	23
4.1	Het beschermingsbesluit en de erfgoedwaarden.....	24
4.2	Aanvullende erfgoedwaarden	24
4.3	Motivatie erkenning ZEN-erfgoed	24
5	Visie op het toekomstig beheer.....	25
6	Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen	27
6.1	Inleiding.....	28

6.2	Structuren.....	28
6.2.1	Ingangselement.....	28
6.2.2	Omheiningsmuren	28
6.2.3	Dienstingang.....	28
6.2.4	Offerkruis	28
6.2.5	Grafstenen	28
6.2.6	Silo met haag	29
6.3	Groenaanleg.....	29
6.3.1	Grasmat.....	29
6.3.2	Borderbeplanting.....	29
6.3.3	Bomen.....	29
7	Voorstel van opvolging en evaluatie.....	30
8	Bijlagen.....	32
9	Bibliografie.....	33

1 IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 1) en bijlage 1.

2 HISTORISCHE NOTA

2.1 HET ONTSTAAN VAN DE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

2.1.1 Historische omkadering

Westouter was in geallieerde handen sinds de eerste maanden van de oorlog tot de Wapenstilstand, maar in de zomer van 1918 bevond het dorp zich op ongeveer 2,4 km van het front.

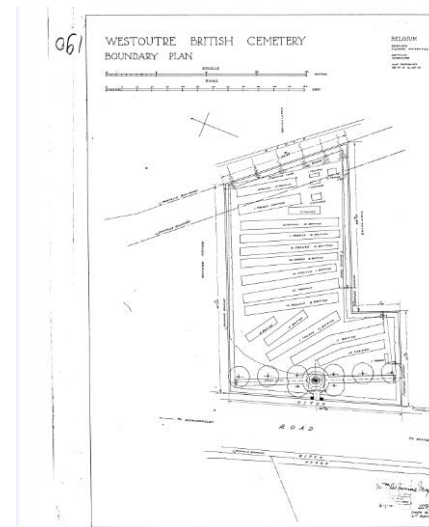
De begraafplaats werd in oktober 1917 gestart (*Derde Slag om Ieper*) en werd gebruikt tot april 1918 (Duitse lente-offensief). Van augustus tot oktober 1918 (Britse onzettingsgevechten) werd het opnieuw gebruikt. Na de Wapenstilstand werden er 50 graven uit de slagvelden van de Ieperboog, Bixschote German Cemetery en Kemmel French Cemetery bijgezet. Ook Franse eenheden gebruikten de begraafplaats tussen april en augustus 1918, maar deze graven werden later verwijderd.

Er zijn nu 175 slachtoffers uit de Eerste Wereldoorlog begraven, waarvan 157 Britten. Er zijn ook vier graven uit de Tweede Wereldoorlog. Deze dateren uit mei 1940, tijdens de terugtrekking van de *British Expeditionary Force* naar Duinkerke. Er is ook één Frans graf.¹

2.2 OPRICHTEN VAN PERMANENTE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

Zoals hierboven vermeld werden in Westoutre British Cemetery de eerste begravingen gedaan in oktober 1917. De graven werden vermoedelijk gemarkeerd met een houten kruis. Na de oorlog werd de begraafplaats permanent ingericht, naar een ontwerp van William Harrison Cowlshaw.

In 1920 werd de situatie in kaart gebracht en een voorstel gedaan om de begraafplaats permanent in te richten (zie fig. 1). De site, langs de baan Reningelst-Westouter, was reeds omheind door een hekken. Het voorstel plaatste het ingangselement centraal langs de straatzijde, met net daarachter het Offerkruis. Langs weerszijden van het kruis loopt een pad naar twee zitbanken. Langs het pad staan acht bomen. De begraafplaats wordt omheind door een muur met haag ervoor.

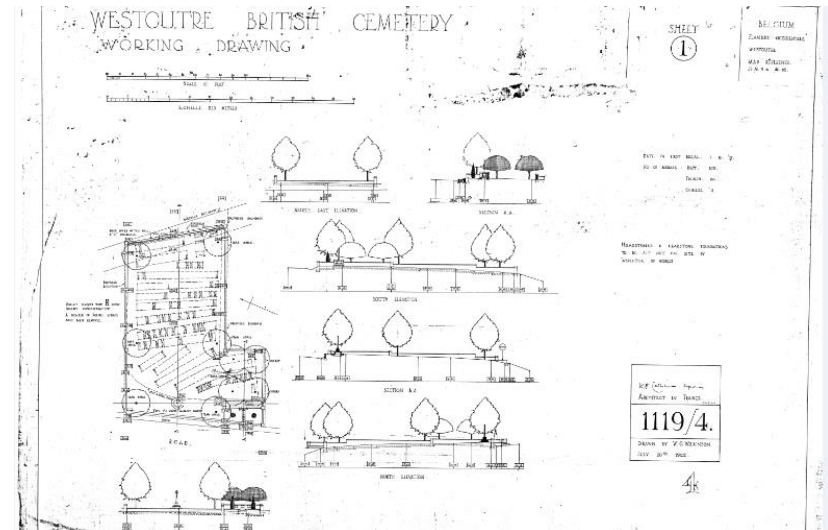
Figuur 1. Westoutre British Cemetery | 'Boundary Plan', gedateerd 31 augustus 1920²

¹ CWGC, *The Register of the Graves, Potijze Château Wood Cemetery*

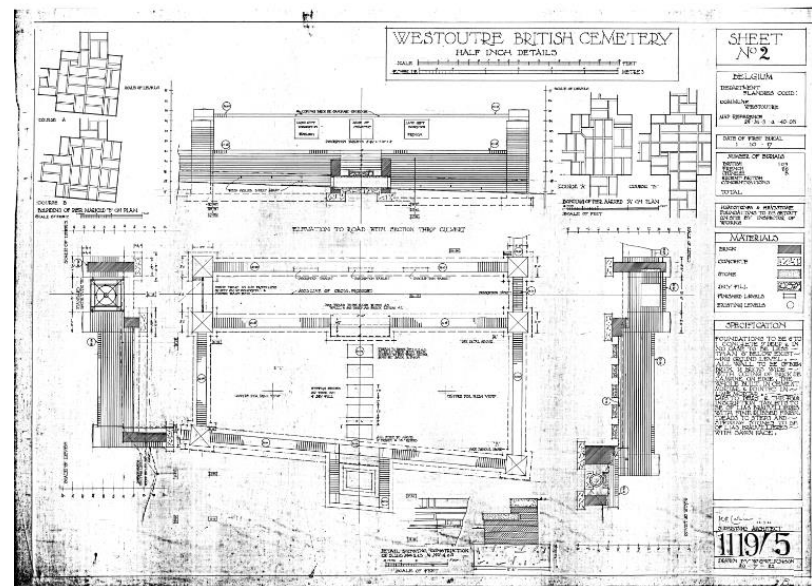
² Alle historische plannen zijn in A4 formaat bijgevoegd in bijlage 7

The Ypres Times van 1 maart 1922 meldde dat de begraafplaats Westoutre British Cemetery onder constructie was, het Offerkruis was reeds opgericht op de plaats die de plannen uit 1920 voorstelden.³

In juli 1922 worden plannen met het finale ontwerp voor de begraafplaats opgemaakt (zie fig. 2 en 3), deze wijken gedeeltelijk af van het voorstel uit 1920. De begraafplaats blijft omheind door muren, maar het ingangselement is verplaatst naar de rechterhoek aan de straatzijde. Voor de begraafplaats ligt een gracht. Doordat de begraafplaats boven het straatniveau ligt, bestaat de ingang uit verschillende niveaus met keermuren en treden die naar een poortje leiden. De Schenking van Landplaten zijn ingewerkt in de ingangsmuren. De muren in Boomse baksteen worden niet bedekt met natuursteen, maar met zogenaamde '*brick de campine*'. Centraal in het ingangselement staan twee piramidale taxussen ('*English yews*'). Er zijn in totaal tien symmetrisch geplaatste bomen: zes appelbomen ('*crab apple*') en vier kerselaars achter de ingang. Er staat een taxushaag voor de achterste muur.

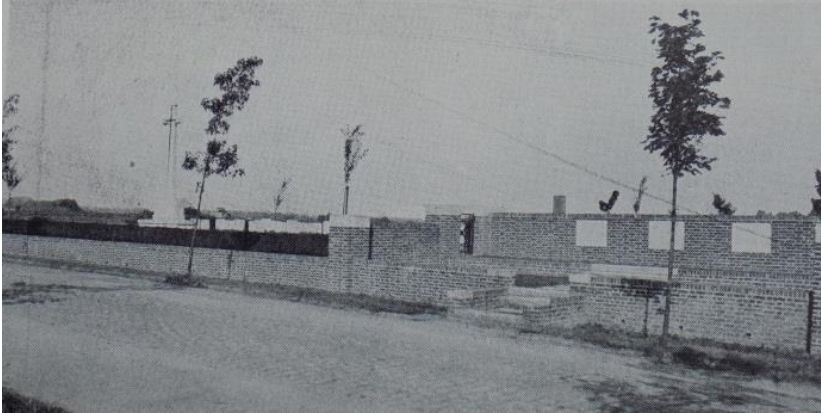
Figuur 2. Westoutre British Cemetery | 'Working Drawing', gedateerd 20 juli 1922

Figuur 3. Westoutre British Cemetery | 'Details', gedateerd 20 juli 1922

³ The Ypres Time, 1 maart 1922

Een foto uit *'Silent Cities'* (1929) bevestigt deze plannen bijna volledig (zie fig. 4). Er staan geen twee taxussen in het ingangselement. Er is wel een haag die achter de voorste muur staat. Deze haag is ook te zien op een foto uit de periode tussen 1930 en 1940 (zie fig. 5). Een opmerkelijk verschil is het feit dat de zogenaamde *'brick de campine'*, vervangen is door natuurstenen dekstenen.

Figuur 4. Westoutre British Cemetery in *'Silent Cities'* (1929) ⁴

Figuur 5. Postkaart 'Engelsch kerkhof en algemeen zicht' (tussen 1930 en 1940) ⁵

⁴ Hurst S. C., 1929

2.3 ONTWIKKELING VAN DE BEGRAAFPLAATS

2.3.1 Periode 1945-1975

Zowel in het *'Report on Present Structural Condition'* uit 1945 en het *'Report on Present Horticultural Condition'* uit 1946 wordt gemeld dat de begraafplaats in goede staat verkeert. De muren worden bedekt met een natuursteen (i.p.v. *brick de campine*). Er is ook sprake van een betonnen dienstgebouw type B.⁶ De beplanting aan de voorzijde van de grafstenen bestaat uit rozen en dwergplanten, aan de achterzijde groeien heesters. De soort bomen en haag aan de voorzijde (die duidelijk te zien zijn op de eerdere foto's) wordt nader genoemd. Het zou gaan om zes keer *Malus* (soort appelboom), vier keer *Prunus cerasus* (soort kerselaar) en een doornhaag. Er staat een levensboomhaag rond de silo.⁷

Voor de periode na 1946 tot 1975 zijn geen geschreven bronnen, foto's of plannen bewaard gebleven. Het is dan ook onmogelijk om uitspraken te doen over deze periode.

Volgens een bron van latere datum ⁸ zouden de bovenvermelde tien bomen vervangen zijn door vier maal *Prunus zakura* in de jaren '40 en zes keer *Prunus kanzan* in 1955. Vermoedelijk werd in deze periode ook het dienstgebouw verwijderd.

⁵ <http://www.westhoekverbeeldt.be/>

⁶ De locatie van dit dienstgebouw kon niet nader bepaald worden.

⁷ Imperial War Graves Commission, *Report on Present Structural Condition*, gedateerd 8 oktober 1945
Imperial War Graves Commission, *Report on Present Horticultural Condition*, gedateerd 2 augustus 1946

⁸ CWGC, *Horticultural Inspection Form*, 1975

2.3.2 Periode 1975-2016

In de laatste 40 jaar zijn er geen noemenswaardige aanpassingen gebeurd aan de structuur van de begraafplaats. Er werd voornamelijk normaal onderhoud uitgevoerd.⁹ In 1982 beslist het lokaal bestuur om een voetpad te leggen langs de voorzijde van de begraafplaats. De muurtjes rond de onderste trede van het ingangselement werden ingekort, het plaveisel werd naar boven gebracht.¹⁰ In 1998 wordt er een secundaire ingang aangelegd in de linkerhoek vooraan, enerzijds voor rolstoelgebruikers en anderzijds voor onderhoudsmachines. Er wordt een opening in de keermuur gemaakt en een helling van turf aangelegd.¹¹

In deze periode kunnen wel veranderingen aan de groenaanleg worden aangeduid. Een *Horticultural Inspection Form* uit 1975 maakt melding van dwergmispel (*Cotoneaster horizontalis*), deze is geplant tegen de omheiningsmuren.¹² Tussen 1977 en 1979 worden de vier oude *Prunus zakura* en één *Prunus kanzan* (centraal langs noordelijke zijde) verwijderd en niet teruggeplaatst. Rond de plaats waar de *Prunus kanzan* stond, worden er worden drie zilverberken (*Betula pendula*) geplant. De vijf resterende *Prunus kanzan* worden in 2000 geveld. De beplanting aan de achterzijde van de grafstenen is tussen 1977 en 2003 verdwenen, zo ook de dwergmispel langs de muren. Tussen 2003 en 2004 wordt de levensboomhaag rond de silo vervangen door taxus.

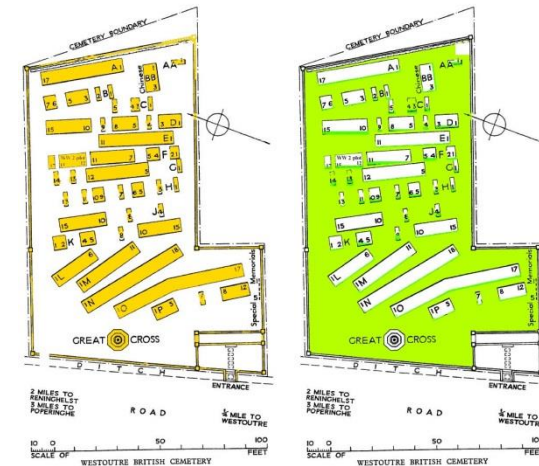
⁹ Onderhoud werd uitgevoerd in 1978, 1985 en 1990.

¹⁰ CWGC, *Application for Approval in Principle for Modification to Constructed Cemetery*, 1982

¹¹ CWGC, *Disabled Access Action Plan*, 1998

¹² CWGC, *Horticultural Inspection Form*, 1975

2.4 HISTORISCHE ONTWIKKELING

Figuur 6. Aanduiding van de elementen (structuren in geel, groenaanleg in groen) die bewaard bleven sinds de aanleg (1922).

Figuur 7. Aanduiding van de verdwenen elementen (in blauw) sinds de aanleg (1922).

3 INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.1 ALGEMENE BESCHRIJVING

3.1.1 *Beschrijving*

Westoutre British Cemetery ligt ongeveer een halve meter boven het straatniveau. Het terrein helt lichtjes naar achteren.

De begraafplaats wordt omringd door een omheiningsmuur met variërende hoogte. Aan de voorzijde en achterzijde functioneert deze muur als keermuur. Het Offerkruis bevindt zich vrij centraal aan de voorzijde, langs de keermuur. Het ingangselement in de voorste rechterhoek bestaat uit twee niveaus met keermuren en treden. In de linkerhoek is er een dienstingang. Achteraan de begraafplaats is er een silo.

De grafstenen zijn vrij onregelmatig geschikt in één plot met vijftien rijen. Dichtbij de ingang staan vijf speciale gedenkstenen. Borderplanten zijn aangeplant aan de voorzijde van de grafstenen. De begraafplaats wordt bedekt met gras. Meer naar de noordelijke zijde staan er drie grote zilverbekken. Er kunnen verschillende heesterperkjes herkend worden.

3.1.2 *Algemene toestand*

Over het algemeen is de site in een matige tot slechte toestand, dit door de toestand van het metselwerk van de omheiningsmuren. Vorstschade heeft gezorgd voor breukvorming in de bakstenen en uitgeworpen voegen. Er werd reeds plaatselijk herstel gedaan, maar met incorrecte materialen (storende baksteenherstellingen of het gebruik van cementvoegen). Op verschillende plaatsen is er verticale scheurvorming, een aantal hoekpijlers staan scheef. De achterste keermuur heeft verschillende uitstulpingen. De twee keermuren van het ingangselement werden reeds volledig herbouwd.

Het Offerkruis, de grafstenen en de groenaanleg bevinden zich in een goede toestand.

Bijlage 6 bevat een gedetailleerd fotografisch verslag van de huidige toestand.

3.2 INVENTARISATIE VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.2.1 Structuren

INGANGSELEMENT

Korte beschrijving

Aangezien de begraafplaats boven het straatniveau ligt, bestaat het ingangselement uit twee niveaus met keermuren en trapjes. Net als de begraafplaats wordt het begrensd door bakstenen muren met natuurstenen dekstenen. De muren hebben ook zes pijlers. In de voorzijde van de achterste muur zitten de naamplaat en twee Schenking van Landplaten. In de zijmuur zit de Franse Schenking van Landplaat. Links vanachter is er een poortje tussen twee pijlers. Het Registerkastje is ingewerkt in de achterzijde van de linkerpijler. De metalen informatieplaat hangt aan de achterste muur.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

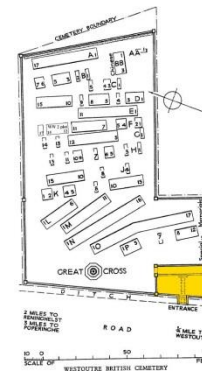
Smeedijzer

Brons

Metaal

Huidige toestand

Het ingangselement verkeert in slechte toestand, dit door de conditie van de muren die overeenkomt met de problematiek van de omheiningsmuren (zie verder). De Schenking van Landplaten hebben wat kleine beschadigingen en lichte verkleuringen. De gebronsde afwerkingslaag van het Registerkastje voldoet nog aan de norm, onder het kastje is een vrij grote breuk in de pijler. De keermuren met treden werden reeds integraal vernieuwd en verkeren in goede toestand, op wat loskomend voegwerk tussen de dekstenen na. Het poortje vertoont een licht verlies van afwerkingslaag, ter hoogte van de scharnieren is er wat roestvorming. De deksteen onder het poortje heeft een breuk, de herstelling komt weer los.

OMHEININGSMUREN

Korte beschrijving

De begraafplaats wordt begrensd door bakstenen omheiningmuren met natuurstenen dekstenen, in iedere hoek is een pijler (twaalf pijlers in totaal). Het terrein zelf heeft niveauverschillen; de muren werden daarom aangelegd in verschillende niveaus. De voorste en achterste muur functioneren als keermuur.

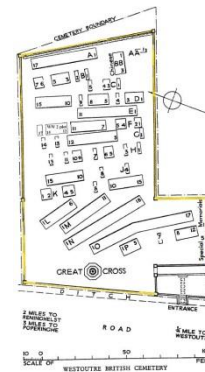
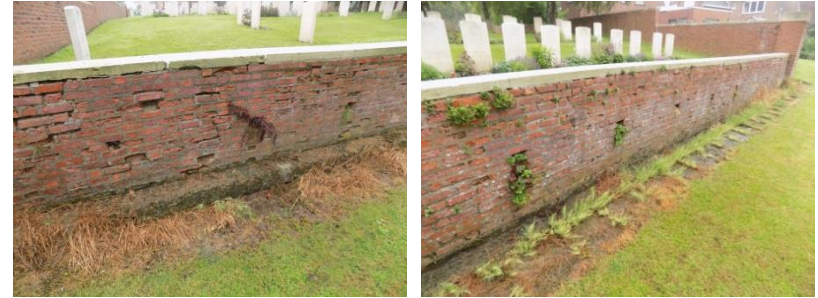
Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Huidige toestand

De muren bevinden zich in een slechte toestand. Vorstschade heeft gezorgd voor breukvorming in de bakstenen en uitgeworpen voegen. Dit is op vele plaatsen al hersteld, echter niet volgens de norm. Zo gebeurden de herstellingen aan het voegwerk met cementmortel. Op verschillende plaatsen is er verticale scheurvorming in de muren. Een aantal hoekpijlers (bv. langs de noordwestelijke muur) staan scheef. Bij de achtermuur die ook als keermuur functioneert, zijn er verschillende uitbulkingen. De dekstenen bevinden zich over het algemeen in een goede toestand, er kunnen slechts enkele kleine beschadigingen, voornamelijk aan de rand, opgemerkt worden.

DIENSTINGANG

Korte beschrijving

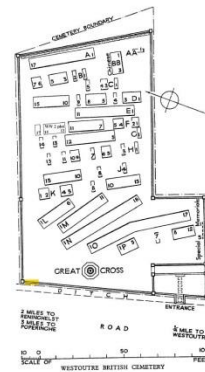
De dienstingang bestaat uit een opening in de voorste muur, met een plaveisel in natuursteen.

Materiaal

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Huidige toestand

De dienstingang bevindt zich in een goede toestand.

OFFERKRUIS

Korte beschrijving

Offerkruis type A1 met twee zwaarden.

Materiaal

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Brons

Huidige toestand

Het Offerkruis bevindt zich in een redelijke goede toestand, het voegwerk is plaatselijk aangetast (voornamelijk aan de top). De bronzen afwerkingslaag van het zwaard voldoet niet meer aan de norm.

GRAFSTENEN

Korte beschrijving

179 grafstenen gegroepeerd in vijftien rijen (A t.e.m. P).

Materiaal

Witte natuursteen ¹³

Huidige toestand

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

¹³ De meeste grafstenen zijn in Portland vervaardigd.

SILO MET HAAG

Korte beschrijving

Silo, achter taxushaag, bestaande uit betonnen wandplaten en betonnen plaveisel.

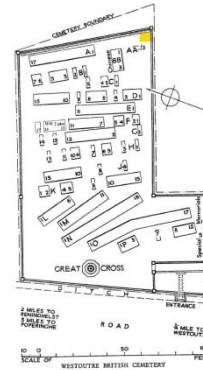
Materiaal

Beton

Taxus

Huidige toestand

De silo bevindt zich in een goede toestand.

3.2.2 *Groenaanleg*

GRASMAT

Korte beschrijving

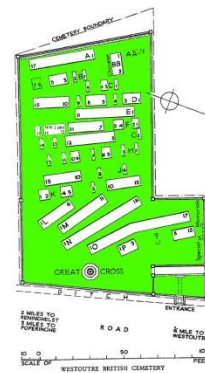
Het terrein wordt bedekt met gras.

Materiaal

Gras

Huidige toestand

Het gras bevindt zich in een goede toestand.

BORDERBEPLANTING VOORZIJDDE

Korte beschrijving

Borderbeplanting aan de voorzijde van de grafstenen.

Materiaal

Vaste planten ¹⁴

Huidige toestand

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.

¹⁴ De borders zijn aanplant met een mix van de meest gebruikte vaste planten rond de Ypres Salient en zijn onderhevig aan aanpassingen wanneer een plant het minder zou doen.

BOMEN

Korte beschrijving

Drie zilverberken in het noordwesten van de begraafplaats.

Materiaal

Zilverberk (*Betula pendula*)

Huidige toestand

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

4 BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN EN LEGALE STATUS

4.1 HET BESCHERMINGSBESLUIT EN DE ERFGOEDWAARDEN

De Britse militaire begraafplaats Westoutre British Cemetery is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

- Historische waarde, in casu de historische context en militair-historische waarde: Begraafplaats aangelegd tussen oktober 1917 en april 1918, en opnieuw tussen augustus en oktober 1918. Tussen april en augustus 1918, tijdens en na het Duitse Lente-Offensief, werd ze gebruikt door Franse troepen. De 72 Franse graven werden na de oorlog verwijderd, terwijl een 50-tal graven van het Gemeenebest werden toegevoegd. Nu liggen er 175 doden uit de Eerste Wereldoorlog begraven, evenals vijf doden uit mei - juni 1940. Er liggen onder meer drie mannen van het Chinese Labour Corps.
- Artistieke waarde, historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde: Begraafplaats ontworpen door W.H. Cowlishaw. Behalve aan straatzijde wordt de begraafplaats omgeven door een rode bakstenen muur, afgedekt met witte natuursteen. De toegangspartij is in twee niveaus aangelegd met aanplantingen en wordt omsloten door bakstenen muurtjes en een smeedij zeren hekken. Het Cross of Sacrifice staat vooraan op de begraafplaats. De grafstenen zijn onregelmatig geschikt, terwijl het geheel wordt getooid met bloemperken, struiken en berken.

4.2 AANVULLENDE ERFGOEDWAARDEN

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

4.3 MOTIVATIE ERKENNING ZEN-ERFGOED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

5 VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 5).

6 OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN DE BEHEERSMAATREGELEN

6.1 INLEIDING

In wat volgt wordt een oplisting gemaakt van de richtlijnen die nodig zijn om het beheer van enerzijds de structuren en anderzijds de groenaanleg te garanderen. Voor een definitie van de standaarden en het lange termijn beheer wordt er verwezen naar het globaal beheersplan. Hieronder worden de noodzakelijke eenmalige ingrepen beschreven.

Voor meer gedetailleerde richtlijnen voor het uitvoeren van onderhoud en restauratie wordt verwezen naar de *'Heritage Strategy'*, *'Structural Manual'*, *'Horticultural Manual'* en *'Routine Works Maintenance Manual'* en *'technical data sheets'*.

6.2 STRUCTUREN

6.2.1 Ingangselement

De metalen poort moet een nieuwe afwerkingslaag krijgen en de scharnieren moeten tegen roest behandeld worden. Wat betreft de ingangsmuren zal net als de omheiningsmuren verder onderzoek uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden (zie 6.2.2.). De reeds herbouwde keermuren van het ingangselement kunnen behouden worden.

6.2.2 Omheiningsmuren

De omheiningsmuren bevinden zich in een slechte toestand, ze hebben vocht- en stabiliteitsproblemen. Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.3 Dienstingang

Geen éénmalige ingrepen vereist.

6.2.4 Offerkruis

Het voegwerk moet plaatselijk hersteld worden. Het zwaard van het Offerkruis moet gereinigd worden en er moet een nieuwe beschermingslaag van lak aangebracht worden.

6.2.5 Grafstenen

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

6.2.6 Silo met haag

Geen éénmalige ingrepen vereist.

6.3 GROENAANLEG

6.3.1 Grasmatten

De grasmatten bevinden zich in een goede toestand.

6.3.2 Borderbeplanting

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.3 Bomen

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

7 VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 7).

8 BIJLAGEN

Bijlagen	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		1
Lijst van premiegerechtigde werken		2
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		3
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		4
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	X	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		5
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	X	
Extra bijlagen (privacy gevoelige informatie)		6-7

9 BIBLIOGRAFIE

PUBLICATIES

Hurst S.C., 1929. *The silent cities: an illustrated guide to the war cemeteries and memorials to the 'missing' in France and Flanders: 1914-1918*, E.P. Dutton.

ARCHIEF

Commonwealth War Graves Commission, *Horticultural Inspection Form*, 1975.

Commonwealth War Graves Commission, *Application for Approval in Principle for Modification to Constructed Cemetery*, 1982.

Commonwealth War Graves Commission, *Disabled Access Action Plan*, 1998.

Commonwealth War Graves Commission, *Horticultural Inspection Form*, 1975.

Commonwealth War Graves Commission, *The Register of the Graves, Westoutre British Cemetery*.

Imperial War Graves Commission, *Report on Present Structural Condition*, gedateerd 8 oktober 1945.

Imperial War Graves Commission, *Report on Present Horticultural Condition*, gedateerd 2 augustus 1946.

WEBSITES

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12227>